

TRANSLATING THE JURIDICAL LANGUAGE AND THE PROBLEM OF EQUIVALENCE

Adela Cornelia Iancu (Matei), PhD Student, "Ovidius" University of Constanța

Abstract: The field of law and its legal language, permanently influence the lives of the members of our society. Legal language is thought to be complex, pompous, laborious, sinuous, archaic, and exaggerative syntax constructions. Due to its complexity, a great number of people do not fully understand important documents (their rights and obligations granted by a constitution), decisions expressed by a court or by a tribunal, the regulations embodied in a statute, or the legal terms specified in a contract.

We should take into consideration a very important aspect - the translation of legal language. In this paper, we will deal with the translation of legal texts, which is not simply a matter of linguistic transference, but an attempt to communicate someone else's message through another language.

We will show how the translator has to focus on a complex network of factors, in order to perform an accurate translation, such as the context of situation, the intended use of the translation, the communicative purpose, the generic knowledge, the rhetorical context. Translators must have basic knowledge of the legal cultures and systems of the source and target languages, and they must be aware of the differences of these cultures and even of the absence of equivalent concepts.

Keywords: law, language, translation, legal texts, equivalence

Traducerea juridică a fost descrisă de către cercetatori ca o categorie de sine stătătoare, ca urmare a complexității discursului juridic ce combină două extreme: precizia terminologică a traducerii de specialitate și inventivitatea limbii literare folosită în interpretarea semnificațiilor ambigue.

Atunci când vorbim despre traducere juridică, nu ar trebui să facem greșeala de a crede că aceasta este doar o chestiune de transcodare a cuvintelor dintr-o limbă în alta, deoarece un text este scris pentru un anumit receptor.

Traducerea terminologiei juridice necesită o anumită atenție, deoarece, din punct de vedere abstract, aceasta este adânc și ferm înrădăcinată în cultura și tradiția intelectuală internă.

Acest lucru ne duce cu gândul la două considerente: în primul rând, o traducere poate fi țintă sau sursă orientată, existând astfel un obiectiv menit a fi realizat prin traducere; sau că strategiile de traducere pot fi schimbate.

De la apariția traducerii juridice, experții au dezbătut diferite puncte de vedere cu privire la rolul traducătorului juridic, dacă acesta ar trebui să fie un jurist sau un lingvist, la relația sa cu sursa și ținta textelor juridice, precum și în privința puterii discreționare de care ar trebui să beneficieze. Natura provocatoare a rolului traducătorului juridic vine din esența traducerii juridice în sine.

Traducerea juridică este o traducere cu un scop special, și anume, de a păstra sensul textului sursă și de a conduce la aceleași rezultate în practică. Aceasta se încadrează într-o categorie de specialitate, a traducerii tehnice, deoarece implică utilizarea unui limbaj special (un punct de vedere tehnic a LSP) într-un context tehnic, și anume cel al legii. Prin urmare, limbajul juridic se distinge atât de limbajul comun cât și de limbajul special al altor domenii. Limbi diferite împart spațiul semantic în moduri diferite. Acest aspect exclude posibilitatea de a se găsi o echivalență deplină între termeni. Teoria traducerii limbajului juridic ne ajută pentru depistarea unei serii de alternative și posibilități în realizarea acesteia în practică. În traducerea juridică, mulți cercetători au depistat o echivalență juridică a termenilor, în măsura în care același efect juridic poate fi produs în textul tradus, în timp ce fidelitatea este menținută în textul sursă. Această tehnică este descrisă ca fiind o procedură care ocupă spațiul dintre limba sursă (SL) și limba de traducere (TL), și este adesea menționată ca fiind o echivalență funcțională. Newmark¹ constata, de asemenea, că atunci când se ocupă de documente legale, cum ar fi contractele, traducătorul trebuie să se concentreze pe abordarea comunicativă, care este orientată TT.

Traducere juridică poate deveni necesară în mai multe situații și cel mai important, pentru diferite scopuri. Un text de lege ar putea avea nevoie de o traducere în scopuri informative și prescriptive, cu diferențe de rezultate în ceea ce privește forța juridică. Traducerea ar putea fi necesară la nivel internațional, în timpul unui tratat bilateral sau multilateral, care implică părți ce vorbesc limbi diferite, sau în timpul scrierii unui contract, pentru același motiv; precum și la un nivel intern, în cazul unei țări bilingve sau multilingve, pentru reglementarea litigiilor între oameni aparținând diferitelor comunități lingvistice. Texte cu caracter neobligatoriu - cum ar fi hotărârile judecătorești - pot fi traduse la fel de bine, creând un precedent în țările de drept comun și pentru un scop informativ în celelalte.

Având în vedere că sensul textelor juridice este determinat de contextul juridic, ar trebui să se țină seama de criteriile legale atunci când se selectează strategia cea mai potrivită pentru o traducere. Se susține ideea conform căreia traducerea juridică ar trebui să formuleze două versiuni egale pentru același instrument, pentru puritate lingvistică în limitele de echivalență juridică.

Este destul de clar faptul că traducerea nu este doar o simplă transpunere. Aceasta este o declarație universal valabilă pentru traducere în general, și pentru traducerile juridice, în special. Când traduce un limbaj legal, traducătorul trebuie să transmită nu numai o traducere lingvistică, ci și una juridică, ceea ce înseamnă ca ceea ce ar trebui să fie tradus, nu este textul în sine, ci cuvintele mesajului legal exprimat. Este tipic pentru traducerea juridică să aibă de-a face cu mai mult de un sistem juridic, astfel că traducerea ar trebui să fie nu numai terminologică, dar, de asemenea, și conceptuală. Prin urmare, traducătorii ar trebui să poată

---

¹ (Newmark 1981: 10)

produce un text ușor de înțeles, nu numai din punctul de vedere al cuvintelor, cât și în ceea ce privește ideile.

O traducere literală pune accentul pe terminologie, înlocuind cuvinte și expresii ale limbajului sursă, cu echivalenți. Dar acest lucru nu poate fi realizat atunci când se lucrează pe documente legale, deoarece mai multe implicații sunt în joc, mai ales contextuali. Acesta este motivul pentru care o traducere juridică este în esență un proces de traducere al sistemelor juridice², ce aduc un alt considerent în discuție: întrepătrunderea traducerii juridice cu dreptul comparat. Este greu de spus care disciplină este un instrument pentru cealaltă, deoarece traducătorii juridici au nevoie de tehnicitatea avocaților pentru a disipa îndoielile conceptuale. Cu toate acestea, avocații cer, în multe cazuri, ajutorul traducătorilor atunci când se confruntă cu probleme terminologice sau lingvistice.

Problema echivalenței în traducere juridică

Echivalența terminologiei își are originile în diferite traduceri juridice. Potrivit lui de Groot³, prima etapă în traducerea conceptelor juridice, sugerează studierea sensului limbii sursă și a termenului legal care urmează să fie tradus. După ce a comparat sistemele juridice implicate, traducătorul trebuie să caute un termen cu același conținut în sistemul juridic al limbii țintă. Echivalența urmărește să ofere sens și semnificații egale terminologiei a două limbi diferite.

De asemenea, se străduiește să obțină același efect juridic, care se bazează pe interpretarea juridică a informațiilor textului sursă. O echivalență cât mai apropiată - se produce atunci când concepte juridice în două limbi diferite, împărtășesc cele mai multe dintre caracteristicile lor primare și suplimentare.

Echivalența parțială - apare atunci când conceptele legale în două limbi diferite, sunt destul de similare, iar diferențele pot fi clarificate (de exemplu, prin extindere lexicală). De exemplu, directorul pe termen lung, nu trebuie să fie membru al Consiliului de Administrație pentru a deține acest titlu în Polonia, dar în Marea Britanie, aceasta este o cerință necesară. Non-echivalența - se produce atunci când niciunul (sau doar câteva) dintre cele mai importante aspecte ale conceptelor juridice din cele două limbi coincid. De asemenea, se produce atunci când nu există un echivalent funcțional în sistemul juridic țintă pentru un context specific al unui text sursă (ST). Cel mai bine este ilustrat acest tip de echivalență funcțională în certificatele de contractare cu informații suplimentare în sistemele de pensii din 1993, pentru că se referă la o opțiune acordată anumitor angajați. Acest tip de contract nu există în tradiția juridică a multor țări.

Echivalența alternativă și metodele de traducere

Atunci când un traducător nu poate folosi un echivalent funcțional, deoarece ar putea duce la o interpretare greșită (la fel ca și în cazul non-echivalenței), el trebuie să selecteze o alternativă, un alt echivalent, pentru a servi ca un semnal pentru judecători, de exemplu, pentru a indica sistemul juridic din cadrul căruia face parte un anumit termen ce urmează a fi definit. Această metodă poate avea uneori un efect semnificativ asupra interpretării unui

² SARCEVIC S., *New Approach to Legal Translation*, Kluwer Law International, London, 1997, p.229

³ De Groot *Language and Law*, 1998

întreg text de tradus (TT). De exemplu, termenul *common-law wife* descrie o femeie care coabitează cu un bărbat ca soție a sa, fără a fi căsătorita cu el. Acest termen este adesea tradus în poloneză ca *konkubina* (concubină). În limba engleză, o *common-law wife* are anumite drepturi, și, în anumite aspecte ale legii, ea este recunoscută ca fiind echivalentul unei persoane căsătorite. Beneficiază de acest statut, cu scopul protecției împotriva violenței domestice, de exemplu, în timp ce în dreptul civil polonez, o *konkubina* nu are drepturi legale. Prin urmare, termenul *konkubina*, nu oferă o corespondență legală precisă pentru traduceri oficiale, pentru a fi utilizată într-o instanță legală poloneză. Atunci când se utilizează un echivalent alternativ, o regulă importantă pentru traducere este că traducătorul juridic ar trebui să aibă în vedere principiul consecvenței limbii - folosind același echivalent pretutindeni referitor la o anumită noțiune juridică. În instanțele de judecată engleze, o diferență de terminologie implică o diferență de sens, și utilizarea de sinonime este contestată.

Cel mai eficient mod de a traduce termenii juridici, potrivit avocaților, este de a se folosi definiții și parafraze descriptive, care vor compensa congruența terminologică, prin prezentarea informațiilor juridice într-o limbă neutră. Această metodă necesită un anumit grad de cercetare, cunoștințe generale relevante și instruire juridică din partea traducătorului. Avocații recomandă menținerea echivalentul funcțional, dar urmată doar de paranteza care conține termenul împrumutat, cu scopul de a face clar că termenul provine de la un sistem juridic străin. În situația în care un text legal se referă la un termen tehnic specific, acesta poate fi folosit ca un împrumut în textul tradus (TT). Împrumuturile fără explicații, modificate grafologic sau fonologic, trebuie evitate ori de câte ori un echivalent acceptabil există deja în sistemul juridic țintă. Traducătorii care se angajează în traducerea oficială a contractelor, care pot fi utilizate în instanțele judecătorești, sunt supuși unor factori sociologici și juridici, ce condiționează modul în care face traducerea. Poziția traducătorului are un grad de importanță semnificativă în alegerea metodei de traducere, urmată de transferul terminologiei juridice în traduceri oficiale. Există diferite coduri de etică și legi pentru a monitoriza traducerea ca profesie, legi care reglementează relațiile traducătorului cu clienții sau cu alți traducători. Aceste coduri sunt impuse de guvern sau de asociațiile profesionale ale traducătorilor⁴. În scopul de a traduce terminologia contractelor oficiale cu precizie, chiar dacă acestea sunt scrise în diferite tradiții juridice, este necesar să se înțeleagă aceste tradiții, deoarece principala provocare a traducătorului juridic este incongruenței sistemelor juridice. Sistemul juridic polonez, de exemplu, se bazează pe dreptul roman, în timp ce Marea Britanie nu are o constituție scrisă.

Datorită faptului că tradițiile și istoria poloneză și engleză au puține în comun, limbajul juridic a fost supus diferitelor influențe. Limbajul juridic englez își are rădăcinile în limbile latină, greacă, franceză, anglo-saxonă, în timp ce terminologia poloneză provine din limba latină și un subgrup din limbile slave. Traducătorii oficiali au multe provocări de

⁴ The Polish Society of Sworn and Specialized Translators (TEPIS)

In the United Kingdom – The Chartered Institute of Linguists (CIL) / The Institute of Translation and Interpreting (ITI).

înfruntat, din cauza diferențelor mari din istoria legilor poloneze și engleze. Înainte de traducerea contractelor ca documente oficiale care pot fi utilizate într-o instanță de drept, traducătorii ar trebui să stabilească modul în care acestea sunt definite în cele două sisteme juridice diferite, pentru a identifica scopul lor, și, prin urmare, impactul posibil asupra traducerii. Cel mai important aspect pentru un traducător ar trebui să fie faptul că aceste contractele sunt acorduri legale, care servesc ca instrumente care conțin norme de conduită, iar acestea sunt interpretate în conformitate cu legea, indiferent de limba în care sunt scrise. *Funcția și efectul* ne permit să facem o distincție: atunci când lucrează pe texte juridice cu scop informativ, traducătorii sunt mai liberi în exprimare, decât atunci când lucrează cu contractele juridice, și trebuie să ia în considerare efectele pe care le va produce, fiind aplecat mai puțin spre personalizare și inițiativa stilistică. Această tendință a fost susținută de credința că cea mai importantă unitate care urmează să fie luată în considerare a fost cuvântul și, în consecință, prin modificarea formularilor, efectul dorit ar putea fi ratat. În concluzie, traducătorul juridic este în mod constant sub presiunea a două forțe opuse, una - păstrând-l cât mai aproape posibil de textul original, cu respectarea regulilor pentru a se evita imprecizia, neînțelegerile și interpretări tendențioase, iar pe de altă parte - lăsând mai mult spațiu pentru a reformula mai mult sau mai puțin liber, concentrându-se mai mult pe înțelegerea mesajului. În consecință, traducătorul poate alege fie o abordare lexicală sau literală, favorizând așa numita echivalență funcțională, și, prin urmare, o abordare mai interpretativă. Termenul tehnic tradus trebuie, prin urmare, să prezinte toate calitățile terminologice ale termenului inițial. În frazele standard, foarte frecvent întâlnite în limbajul legal, traducătorul trebuie să caute expresii corespondente pentru exprimarea în limba țintă. Aici, regulile de joc devin mai inflexibile, ceea ce face posibilă lăsarea frazei netradus, lucru nu doar posibil, ci uneori chiar recomandabil. În astfel de circumstanțe, traducătorul trebuie să ofere o explicație pentru ea, în paranteze sau cu o notă. Se pare că producerea de versiuni complet identice cu originalul este imposibil. Poate suna evident, dar nu este. Limba este un produs al culturii, și, ca atare, răspunde la nevoile aceluia mediu special. Prin urmare, este imposibil de a avea două texte absolut egale, nu numai în ceea ce privește cuvintele (echivalența literală fiind imposibilă), dar și de sens, deoarece unele concepte nu pot avea un corespondent perfect în limba, cultura și sistemul juridic țintă.

Bibliografie:

Bowers, Fred *Judicial Systemics: Function and Structure in Statutory Interpretation*, paper given at 9th International Systemic Workshop – Toronto: Winters College, York University. 1982

Busuioc, Ileana *Dinamica terminologiilor românești sub impactul traducerii "acquis"-ului comunitar* în Pană Dindelegan, Gabriela (coord.): *Aspecte ale dinamicii limbii române actuale*, vol. II – București: Editura Universității București, 2003 – <http://ebooks.unibuc.ro/filologie/dindelegan/27.pdf>.

Cazan, Olga „*Procedee de formare a terminologiei juridice românești*” – www.romaniaminor.net/ianua/Ianua09/09.pdf. 2010

Derșidan, Emil *Dicționar de termeni juridici uzuali* – București: Editura Proteus. 2006.

Dictionary, Law, Law Latin, Law French, American Stock Exchange, Atlantic Reporter, See Atlantic, Aals Aals. "No Title." Print.

Greco, Onorina. *Dicționar juridic român-englez, englez-român*. Ed. CH Beck, București, 2008. Print.

Groot de, G.R *Language and Law*. In Netherlands reports to the Fifteenth International Congress of Comparative Law, Antwerp and Groningen: Intersentia 1998

Newmark, Peter. *Approaches to translation*. Vol. 1: Pergamon Press Oxford, 1981. Print

Šarčević, Susan. *New approach to legal translation*. Hague: Kluwer Law International, 1997. Print

Šarčević, Susan *The Employment Contract* . Hague: Law International, 2000. Print